

CD MALETA COMPLEMENTÀRIA MATERIAL CIRCENSE

Sandra Aguilar Piquero

Treball Final de Grau Educació Social – curs 2015/16 –

Tutora: Vanessa Sória

Facultat d'Educació de la Universitat de Barcelona

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

ÍNDEX

1. CONTEXTUALITZACIÓ A TRAVÉS DE L'ANÀLISI DE DOCUMENTAL	3
2. Participants	18

CONTEXTUALITZACIÓ A TRAVÉS DE L'ANÀLISI DE DOCUMENTAL

A continuació es situaran a continuació les graelles realitzades que recullen de manera sintetitzada, la informació més rellevant per l'objecte que ens ocupa, dels grans paraigües que regulen i agrupen a les diferents escoles de circ social que s'estudiaran en profunditat i aglutinen línies de treball conjunes entre elles. Tot i que l'estudi es focalitza a nivell nacional, esdevé representatiu partir d'un marc més ampli que permeti contrastar encara millor les informacions més específiques del context nacional amb les línies que es proposen des de contextos més amplis d'anàlisi i referència. Tal i com representarà en aquest cas, referència a l'organització EYCO que aglutina les escoles de circ social a nivell europeu. S'entén prou significatiu partir de nivells de contextualització més amplis per dotar de major referències l'anàlisi de dades més específic, permetent així, oferir palesa d'aquest anàlisi des de nivells d'abstracció més amplis que contextualitzin millor les posteriors concrecions de l'estudi. A més, actualment EYCO i la F.E.E.C.S.E són entitats que entre elles estan en interrelació a través de les xarxes de circ socials que s'han anat consolidant. A tal efecte, tot seguit es situa la graella que recull la informació més significativa de EYCO i després, s'inclourà una graella per classificar la informació recollida de la F.E.E.C.S.E. Com aquesta segona entitat esdevé un marc de referència encara més proper i regulador de les escoles de circ social que ens ocupen l'estudi de casos, s'aprofundirà i concretarà més en la graella que recull la informació de la F.E.E.C.S.E.

	
HISTÒRIA	Es remunta al 1995 la iniciativa de construir una Organització Europea de Circ de la Joventut. Temps en el que les organitzacions nacionals no eren suficientment fortes per assolir l'èxit desitjat amb la iniciativa i es va requerir de diverses reunions en diversos països europeus. En conseqüència en 2005, es va desenvolupar la primera Xarxa d'Intercanvis Internacionals de Circ Seminari (NICE), va ser portada a terme en Berlín, es va continuar en París al 2006, Tampere de 2007, Amsterdam 2008 i Londres 2009. EYCO va començar a ser una organització formal, amb seu a París (França), durant el transcurs de 2010. Es defineix com a suport, central europea dels paraigües de circs nacionals juvenils en països europeus. Les organitzacions nacionals representatives (com a paraigües) indiquen que s'està treballant per obtenir el posicionament/autoritat per a representar a un país (els que s'utilitzi el circ com a una eina d'ús personal, creatiu, artístic i de desenvolupament social). El grup de treball va establir que el NICE són seminaris que esdevenen una oportunitat per a què tots s'uneixin en un entorn obert i inclusiu, per explorar i explotar els beneficis del intercanvi. En aquestes reunions NICE hi participen actuals membres de la Plataforma F.E.E.C.S.E. des de l'any 2007. EYCO va ser construït utilitzant les paraules clau de: "la solidaritat i igualtat, la ciutadania

	social, la diversitat i la creativitat”, a més d’emmarcar l’afirmació de: “circo es para todo el mundo, una herramienta sencilla y accesible para el desarrollo creativo, personal y social”
OBJECTIUS	EYCO té com a objectiu “mejorar el reconocimiento, la estructura, la calidad y la promoción de la juventud del circo, por su naturaleza una forma de arte popular y accesible, com un medio para los niños/as y jóvenes a tomar un papel activo en la sociedad y participar en la ciudadanía social”.
ESTAT DE LA MISIÓ	EYCO existeix per a servir com a camp de debat i llaurar la cooperació europea entre els nacionals de la Joventut del Circ Xarxes i treballa en col·laboració amb una varietat de socis per estimular, promoure i recolzar, a nivell nacional i europeu, el procés de reconeixement i l’estructuració del Circ Joventut. Per estar en el epicentre de circ per a joves en Europa el subministra d’informació, l’orientació i l’experiència per a capacitar a tots els països europeus per establir els paraigües nacionals de circ de joves, augmentar la qualitat i sostenibilitat del Circ del sector europeu de la Joventut, i per contribuir al reconeixement de que les arts circenses poden proporcionar els mitjans per a canviar vides. Des de EYCO es treballa en la investigació i desenvolupament de programes de formació, intercanvis, polítiques educatives comunes, etc.
PROJECTES ACTUALS	Destacar que els projectes anteriorment desenvolupats es poden consultar en detall en la seva web oficial: http://www.eyco.org/ Únicament es destacarà un dels projectes actualment en desenvolupament P _{EyC} (Professionalització europees circs joves) té com a objectiu augmentar les competències professionals dels formadors/es de circ i millorar la qualitat del treball realitzat en els circs de joves de tota Europa. Es treballa amb diferents formacions per a que els professionals compreguin el seu paper, entés també, com eina eficaç per augmentar la inclusió social, el benestar físic i social.

Font d’elaboració pròpia, a partir de l’adaptació de documents i informacions publicades a: <http://www.eyco.org/>

F.E.E.C.S.E (Federació d'escoles de circ social educatiu espanyola)

"Federación que aglutina proyectos formativos en materia de iniciación al circo, circo social y circo adaptado a nivel nacional; formada por escuelas, asociaciones, proyectos formativos y personas a título individual."

HISTÒRIA

La F.E.E.C.S.E. s'anomena també P.E.E.C.S.E. per la seva funció prioritària de plataforma i des de l'any 2005 espanya va entrar a formar part de la xarxa europea de circ jove EYCO participant en els seminaris NICE, una xarxa organitzada per paraigües nacionals que representen les diferents escoles, associacions i projectes de circ jove i entre elles realitzen intercanvis, seminaris, manuals... Seguint el model organitzatiu dels països europeus, en l'any 2012 es comença a construir el paraigües nacional que donarà forma a la plataforma, futura federació, per professionalitzar i consolidar el circ jove del territori i formar part dels programes europeus. La federació es va originar l'any 2013, com a plataforma de trobada del circ educatiu nacional. El motiu principal de la creació d'aquesta Federació és el d'intentar aglutinar i unificar forces amb els diferents projectes formatius de circ d'Espanya. D'una banda, crear una xarxa de trobades i intercanvis pedagògics entre escoles de circ i d'altra banda facilitar la posada en marxa de nous projectes. En el poc temps de trajectòria, han aconseguit realitzar 5 assemblees, amb les que es segueixen avançant i definint línies d'actuació. D'aquestes també ha sorgit la creació d'un directori de projectes formatius de circ, que ha permès conèixer la realitat actual i la quantitat d'escoles de existents. Els membres de la Federació són formador@s de circ social que provenen de diferents àmbits: artistes de circ, pedagog@s, educador@s socials, animador@s socioculturals, integrador@s... I algun@s amb formació en pedagogia de circ i altres amb l'experiència d'anys treballant i ensenyant circ. La federació engloba diferents tipus de projectes formatius: escoles d'iniciació al circ, circ amateur, circ jove, circ per adults, programes d'integració utilitzant el circ com a eina educativa, programes amb persones extraordinàries, formacions de circ social amb col·lectius amb risc d'exclusió social; així com projectes educatius en l'educació formal i no formal.

FINALITATS I OBJECTIUS

Finalitats de la federació:

- Afavorir i potenciar el intercanvi de docents i alumn@s entre diferents associacions o projectes que poden incloure visites a escoles properes.
- Crear una xarxa per col·laborar amb els diferents projectes estatals i europeus.
- Analitzar la realitat del circ socioeducatiu en Espanya per donar-li major visibilitat.
- Facilitar el intercanvi entre formador@s professionals que puguin desenvolupar cursos de formació de formadors.
- Crear un arxiu d'associacions i espais dedicats al circ socioeducatiu.
- Crear un centre de recursos pedagògics: recursos bibliogràfics, metodologies, programes, etc.

	- Reconèixer el circ com a eina educativa de gran potencial a nivell institucional. - Cercar vies de finançament per a la realització de projectes. Objectius generals: • Potenciar les arts del circ com a eina educativa i de transformació social. • Crear, potenciar i dinamitzar la comunicació entre projectes nacionals per a la realització d'activitats en xarxa. • Donar a conèixer i participar en la realitat europea. Objectius específics: • Unificar criteris i competències a nivell pedagògic, laboral i de seguretat. • Treballar a llarg termini en el reconeixement institucional de la professió. • Crear un sistema de comunicació a nivell nacional . • Posar en marxa xarxes regionals (nodos) per a la difusió d'aquesta Federació.																														
ORGANITZACIÓ	La Federació es fonamenta en l'horitzontalitat en la presa de decisions i el treball en equip. Per fer-ho, es van establir els següents grups de treball: - Administració i Gestió – Potenciar el circ com a eina educativa – Comunicació – Pedagogia i formació Per a millorar la qualitat de les accions, ser més eficients i optimitzar el temps i recursos es van crear els <i>nodos</i>. Consisteixen en comissions regionals que representen i dinamitzen una Comunitat Autònoma o zona exercint tasques de comunicació, teixint xarxes entre els projectes de l'aquella zona, facilitant la participació en la Federació, etc. Aquestes comissions regionals estan formades per persones d'algun dels projectes presents en la Federació i és una tasca que s'assumeix de manera voluntària per fer arribar la informació a tots els projectes possibles.																														
INTEGRACIÓ A NIVELL EUROPEU AMB EYCO	La P.E.E.C.S.E. funciona com a xarxa d'organització a nivell nacional i, a la seva vegada, forma part d'un “paraigües” europeu anomenat EYCO(European Youth Circus Organisation). També es celebra una trobada anual europea anoemanda NICE (Network of International Circus Exchange) en la que els /les membres de la P.E.E.C.S.E. tenen l'oportunitat de participar des de l'any 2007 a través de la F.E.E.C.S.E. Un dels últims projectes importants de EYCO ha sigut l'edició d'un Manual del Formador de circ (CATE), actualment es troba traduït en espanyol en la seva web, concretament a: http://www.eyco.org/cate/																														
MEMBRES QUE FORMEN O HAN FORMAT PART DE LA FEDERACIÓ F.E.E.C.S.E.	<table><tr><th>PROJECTE</th><th>COMUNITAT</th><th>CIUTAT</th></tr><tr><td>1 Ass. Mc Bonaro Circus Project</td><td>Andalucia</td><td>Rota</td></tr><tr><td>2 Kataplof</td><td>Andalucia</td><td>Sevilla</td></tr><tr><td>3 La Carpa</td><td>Andalucia</td><td>Sevilla</td></tr><tr><td>4 Asociación Circo Andalucía</td><td>Andalucia</td><td>Sevilla</td></tr><tr><td>5 Escuela de circo social casco histórico de Zgz</td><td>Aragò</td><td>Zaragoza</td></tr><tr><td>6 Acirkaos</td><td>Baleares</td><td>Menorca</td></tr><tr><td>7 Noar/Escentredcirc</td><td>Baleares</td><td>Mallorca</td></tr><tr><td>8 Circo Stromboli</td><td>Baleares</td><td>Mallorca</td></tr><tr><td>9 Circular</td><td>Baleares</td><td>Ibiza</td></tr></table>	PROJECTE	COMUNITAT	CIUTAT	1 Ass. Mc Bonaro Circus Project	Andalucia	Rota	2 Kataplof	Andalucia	Sevilla	3 La Carpa	Andalucia	Sevilla	4 Asociación Circo Andalucía	Andalucia	Sevilla	5 Escuela de circo social casco histórico de Zgz	Aragò	Zaragoza	6 Acirkaos	Baleares	Menorca	7 Noar/Escentredcirc	Baleares	Mallorca	8 Circo Stromboli	Baleares	Mallorca	9 Circular	Baleares	Ibiza
PROJECTE	COMUNITAT	CIUTAT																													
1 Ass. Mc Bonaro Circus Project	Andalucia	Rota																													
2 Kataplof	Andalucia	Sevilla																													
3 La Carpa	Andalucia	Sevilla																													
4 Asociación Circo Andalucía	Andalucia	Sevilla																													
5 Escuela de circo social casco histórico de Zgz	Aragò	Zaragoza																													
6 Acirkaos	Baleares	Menorca																													
7 Noar/Escentredcirc	Baleares	Mallorca																													
8 Circo Stromboli	Baleares	Mallorca																													
9 Circular	Baleares	Ibiza																													

	10 Escuela de Circo MSB	Canàries	Gran Canaria
	11 Malabaracirco	Cantabria	Torrelavega
	12 Santiago 1	Castilla y Lleò	Salamanca
	13 Escuela de Circo Valladolid	Castilla y Lleò	Valladolid
	14 Navalquecirco	Castilla y Lleò	
	15 Escola de Circ Quina Gracia	Catalunya	Barcelona
	16 Circ Menut / Encirca't	Catalunya	Barcelona
	17 Ateneu Popular de Nou Barris	Catalunya	Barcelona
	18 Cirkolico	Catalunya	Barcelona
	19 Circoteca Passabarret	Catalunya	Valls
	20 Escola de CircLos	Catalunya	Sant Celoni
	21 Circoli	Catalunya	Barcelona
			Vilanova i La
	22 Escola de Circ Saltimbanqui	Catalunya	Geltrú
	23 Escola de Circ Quina Gràcia	Catalunya	Barcelona
	24 Circo Nove	Galicia	Galicia
	25 Logrocirco	La Rioja	Logroño
	26 El Circódromo	Madrid	Alcorcón
	27 Aula Circo Chaminade	Madrid	
			Rivas
	28 ArribasCirco	Madrid	Vaciamadrid
	29 Círcaló	Madrid	
	30 Carampa	Madrid	Madrid
	31 Circo Diverso	Madrid	Tres Cantos
	32 La Chimenea Escénica	Murcia	Murcia
	33 Zircos Zaurre	País Vasco	Bilbao
	34 Donyet Ardit	Valencia	Alicante
	35 Associació Valenciana de circ	Valencia	Valencia
	36 La Finestra Nou Circ	Valencia	Valencia
ÚLTIMES LÍNIES DE TREBALL EMANADES DE LA IV ASSEMBLEA P.E.E.C.S.E 22- 24 DE MAIG 2015	En l'acta de l'última assemblea celebrada per la P.E.E.C.S.E (IV asemblea celebrada del 22 al 24 de maig 2015 en Madrid), es destaquen algunes línies de treball que posen de manifest la realitat actual de les diferents escoles de circ social que conformen la plataforma i línies de treball plantejades pel present i futur immediat. Apareixen línies de treball importants a destacar perquè resten afins amb el interès de l'objecte de l'actual recerca i posen èmfasis en avançar en instàncies com: - La necessitat d'homologar les formacions de formadors de circ social i de buscar connexions amb la universitat.[...] - Homologar la formació amateur dels professors, certificar la formació per donar credibilitat a la formació i trajectòria del formador/a. Entrar en la capacitació reconeguda, millorar l'oferta de formació pedagògica. - Reconèixer/validar la formació. [...] (P.E.E.C.S.E, 2015, p. 3) Entre d'altres instàncies de treball que es plantegen i resten rellevants a destacar. A tal efecte en l'Annex 7 es posa a disposició el document de l'acta d'aquesta assemblea, document extret i publicat en la mateixa web oficial de la P.E.E.C.S.E. En línia a: https://plataformaescuelasdecirco.wordpress.com/actas-asambleas/		

Font d'elaboració pròpia, a partir de l'adaptació de documents i informacions publicades a:

<https://plataformaescuelasdecirco.wordpress.com/que-es-p-e-e-c-s-e/>

Per dotar de major coherència i fonamentació l'estudi, abans d'entrar plenament en matèria d'anàlisi de les entitats, cal en primera instància facilitar una breu presentació de les tres escoles de circ social que s'analitzaran. A tal efecte, a continuació el lector/a pot copsar una breu fitxa introductòria exposant els trets més contextuals de les dades recollides de cada una de les escoles de circ social que es prenen per objecte d'estudi: Ateneu Popular de Nou Barris, Donyet Ardit i Acirkaos.

Cal al·ludir el caràcter diferenciador que pren l'Ateneu respecte a la resta de projectes de circ social a nivell nacional. L'Ateneu és el projecte de circ social més antic i consolidat d'Espanya, (també una de les escoles de circ social amb més recorregut del món) pel que la trajectòria que el caracteritza fa que sigui el més avançat, fonamentat i consolidat a nivell de circ socials del territori. Motiu pel que esdevé una entitat de referència per a les altres escoles de circ social de l'escenari nacional, les quals es troben en diferents nivells menys evolucionats de consolidació. També l'Ateneu és el que compta amb major repertori de projectes i documents professionalitzadors. Tot plegat comporta que sigui l'entitat que es pren de major referència en l'actual investigació, en conseqüència serà significativa la major presència de documentació i informació que es podrà oferir de l'Ateneu en comparació amb les altres dues entitats de l'estudi. A tal efecte en les següents graelles d'introducció i presentació a les tres escoles de circ social que s'analitzaran, també s'oferiran diferències significatives de contingut respecte a l'Ateneu. Però es considera oportú poder detallar la informació i contextualització de cada una, en la mesura que es disposi de major o menor informació i documentació, per a què es puguin anar copsant les diferències que comporten les diverses trajectòries relacionades amb els diferents temps de creació, i per tant, d'evolució, contextualització, fonamentació, estat i consolidació dels diferents projectes de circ social de cada entitat. Amb la intenció de treballar a partir de les diferències i particularitats de cada entitat, les graelles també integraran estructures heterogènies acord amb la informació que des de cada entitat es postula.

	
Ubicació i context	L'Ateneu és troba en la ciutat de Barcelona, concretament al Barri de Roquetes forma part del Districte de Nou Barris, concretament al carrer Portlligat número 11-15. Aquest districte, es troba situat a la part nord de la ciutat de Barcelona, queda resguardat sota els contraforts de la

	serra de Collserola i limita per un cantó amb el districte de Sant Andreu i per l'altre amb el d'Horta-Guinardó. Aquest barri neix l'any 1948, i es desenvolupa durant les dos dècades posteriors a la post guerra, en una zona no urbanitzada i de forma il·legal quan, una forta onada d'immigració procedent de la resta de l'Estat Espanyol, especialment de la comunitat andalusa, extremenya, aragonesa i de Castella-Lleó s'instal·la en aquests terrenys i hi comença a construir les seves vivendes. A causa de les dificultats econòmiques del moment i la manca de recursos invertits per part de l'administració, s'estableix a partir de la participació dels ciutadans del barri, una xarxa d'ajuda i suport mutu que a través del treball, esforç i solidaritat veïnal aconsegueix la millora de les qualitats urbanes tals com, el servei d'aigües bàsiques i clavegueram, l'asfaltat i enllumenat dels carrers o la comunicació interna del barri amb transport públic. Aquest va ser l'eix vertebrador d'un barri, que a partir de la necessitat, es va fonamentar en la solidaritat i cooperació veïnal. És així com sorgeixen gran quantitat d'agrupacions de persones que treballen a favor del barri i dels seus ciutadans.
Breu història i contextualització de l'aparició del projecte de l'Ateneu Popular de Nou Barris	L'Ateneu Popular de 9 Barris neix a finals dels anys setanta, més concretament l'any 1977, gràcies a l'admirable lluita del veïnat de Nou Barris que s'oposava a tenir una fàbrica d'asfalt al mig del seu barri, van aconseguir el seu objectiu i un cop enderrocada aquesta, el veïnat va decidir anar ocupant les instal·lacions per posar-les al servei de la comunitat, i és amb aquest objectiu creix, es desenvolupa i es gestiona l'espai a partir de l'acció ciutadana. Aquest fet, és el tret més característic i determinant en l'evolució singular del projecte. En un primer temps els joves es van anar apropant per veure que es feia a la planta asfàltica i van anar començant a participar. Diferents fonts constaten (inclòs en el projecte pedagògic de Donyet Ardit s'explicita) que gràcies a l'Ateneu es va evitar que la zona de la perifèria s'anomenés oficialment com a "zona nord" i adquirís el nom de "9" barris. Actualment l'Ateneu Popular de Nou Barris és un centre cultural, social i públic en el qual l'acció ciutadana i artística serveix com una eina de transformació social. Està gestionat pels veïns i veïnes, i sense ànim de lucre, s'ofereix a tots els ciutadans i ciutadanes activitats i formació artística, cultural, social i educativa a partir de diferents marcs territorials. El pilar del consens proposa una nova manera d'entendre la participació ciutadana en els afers públics. Aquesta associació està formada per veïns del territori i persones interessades en el projecte. El circ, com a eix transversal, ha estat present en el projecte formatiu de l'Ateneu primer amb l'Escola Infantil de Circ (creada el 1984) i, des de l'any 2003, amb l'Escola Juvenil de Circ. Des de llavors ha seguit creixent sense deixar d'evolucionar en funció de les demandes i necessitats, ampliant la seva tasca pedagògica a més edats, treballant amb entitats properes al territori...i convertint-se avui per avui en una sòlida proposta socioeducativa. L'Ateneu, realitza a més tallers puntuals, en relació amb diferents esdeveniments i entitats del barri i de la ciutat. L'Associació de Circ Rogelio Rivel es va crear per posar remei a la manca d'un projecte de formació professional de circ al territori espanyol. Es va instal·lar una

	carpa al costat de l'ateneu, la qual va proporcionar també diferents infraestructures, fent possible la posada en marxa de l'escola de Circ Rogelio Rivel. Aquesta, proposa una formació d'anys de durada, així com tallers regulars i intensius. Donant continuïtat a les formacions que ofereix l'Ateneu, tenint en compte que aquest ofereix formació de circ fins als 18 anys, es pot seguir l'itinerari de formació a través d'aquesta associació.
Ideals de treball de l'Ateneu	L'Ateneu Popular Nou Barris és un espai de convivència i de treball horitzontal. El fet de treballar i col·laborar amb l'Ateneu, implica parlar de determinats valors (suport mutu, solidaritat, autonomia, creativitat, capacitat de superació...). L'Ateneu es converteix en una escola de participació, un món diferent del que ens envolta quotidianament. És a tota aquesta realitat a la que s'anomena Circ Social. Actualment, l'Ateneu Popular és un centre cultural públic en el qual l'acció ciutadana i artística serveix com una eina de transformació social. A través de processos que desenvolupen activitats artístiques, culturals, socials i educatives encaminades a millorar la creativitat, la participació, la solidaritat i la cohesió social de les persones a partir de diferents marcs territorials i d'uns ideals d'independència, eficàcia i transparència. En el context sociocultural, actualment, es pretén fomentar el compromís social i solidari entre els i les ciutadanes i els seu esperit crític, mitjançant l'estimulació de la participació i la dinamització de la cooperació entre entitats. L'Ateneu treballa a partir de diferents ideals explicitats en la memòria tècnica 2014 de l'Ateneu: “es desenvolupen activitats culturals, educatives i processos socials orientats per valors/criteris com: - Democràcia/horitzontalitat: la gestió comunitària possibilita la participació directa dels veïns i veïnes en la presa de decisions referents a l'equipament. Motiu pel que el projecte de l'Ateneu es dota dels espais i estructura organitzativa que permet aquest funcionament democràtic (assemblea, comissions de treball, voluntariat,...) - Transparència: amb la voluntat de funcionament democràtic i la gestió de recursos públics, es fa necessària una gestió transparent. En aquest sentit, el conjunt de processos de decisió i acord, són públics, oberts i es retornen periòdicament a la comunitat. - Dret a la cultura i Accessibilitat: S'entén la cultura com a patrimoni comú i d'allò quotidià; la cultura com a expressió, relació, missatge, crítica i eina de transformació i canvi social. Per això s'entén el dret a la cultura com a dret fonamental que cal defensar des d'allò públic. Això té efectes en la programació de l'Ateneu, en la política de preus i el foment d'una cultura que no sigui exclusivista i excloent, que no sigui indústria, ni mercat, ni privilegi. - Proximitat/territori: El projecte Ateneu neix de l'acció col·lectiva i reivindicativa dels veïns i veïnes de 9 Barris, per tant, com a resultat de la lluita d'un entorn perifèric a la gran ciutat. Aquest fet singular de l'Ateneu, és també un eix bàsic de la seva activitat, pel que fa a la vinculació als processos organitzatius, socials que es donen en l'entorn més immediat: En aquest sentit, el projecte Ateneu està al servei de les demandes i propostes d'activitat de les entitats de 9 barris, així com participa de diferents plataformes i coordinadores de territori (9B Acull, 9B Cabrejada, Coordinadora Cultural,...)” (Memòria tècnica Ateneu, 2014, p. 2). Aquests processos de formació es desenvolupen des d'una òptica no

		mercantilista, compromesa socialment i sempre des de l'excel·lència i la qualitat artística.
GESTIÓ DE L'ATENEU		Per poder vehicular el procés de construcció del projecte que representa avui l'Ateneu, fa uns anys va néixer l'associació Bidó de Nou Barris, gestora de l'Ateneu i hereva, com a proposta organitzativa, conjuntament amb la resta d'associacions i col·lectius ubicats a l'Ateneu. L'associació ha desenvolupat una proposta de gestió anomenada gestió ciutadana, que sobre la base del consens proposa una nova manera d'entendre la participació ciutadana en els afers públics. Bidó aposta per la cultura com a mitjà de transformació social i la vinculació territorial com a forma d'aconseguir la participació en el projecte. El Bidó consta de la gestió de recursos públics basada en l'aportació voluntària i portada a terme per una entitat totalment lligada al territori i implantada en ell, en base a un projecte social avalat i liderat tant pel teixit associatiu com per la mateixa administració pública. Aquesta participació és, de fet, un dels principals pilars de l'acció i el que realment dóna sentit a la paraula popular del projecte Ateneu. Sempre des d'estructures de gestió que no tenen ànim de lucre. El finançament de L'Ateneu Popular 9 Barris és en un 60% provinent de les administracions públiques i un 40% generat amb recursos propis. Col·laboren amb El Bidó de Nou Barris: • L'Ajuntament de Barcelona, Districte de Nou Barris i Institut de Cultura (ICUB) • El Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya • El Ministerio de Cultura (INAEM) • Altres aportacions públiques • Altres aportacions privades
OBJECTIUS GENERALS DE L'ATENEU POPULAR DE NOU BARRIS		L'Ateneu Popular de Nou Barris, persegueix uns objectius generals, unes finalitats pedagògiques i socials clares i vinculants. Tant és així, que fa palesa d'aquests, explicitant-los en diferents documents de referència publicats en la pàgina oficial de l'entitat, així com en les diferents memòries i projectes que s'articulen des de l'Ateneu Popular de Nou Barris. A tal efecte, resulta necessari fer un esment a aquests pilars claus sobre els que es desenvolupen les tasques de l'Ateneu, raó per la que a continuació fem constar aquests fonaments. Objectius Generals • Fer de l'acció ciutadana i artística una eina de transformació social. • Millorar la creativitat, la participació, la cohesió social i la solidaritat. • Potenciar la creació i fomentar la formació artística. • Donar suport a la creació jove i a les cultures emergents. • Fomentar el compromís social i solidari entre els ciutadans/es. • Augmentar l'esperit crític de les persones. • Estimular la participació i dinamitzar la cooperació entre entitats

Font d'elaboració pròpia, a partir de l'adaptació de documents i informacions facilitades per l'Ateneu Popular de Nou Barris

Ubicació i context	Donyet Ardit es troba en Alacant, concretament al carrer Virgen del Belén, 14. El projecte de circ social de Donyet Ardit es desenvolupa principalment a la Zona Norte, és una de les zones d'Alacant que més ha patit els efectes de la crisi. Pel que per articular aquets projecte l'entitat recull un anàlisi de la zona per detectar les seves potencialitats i debilitats. Durant la gran onada de migració massiva des dels pobles d'interior i sud d'Espanya a les grans ciutats, sobretot cap a la costa mediterrània, Madrid i el Nord d'Espanya, es va desencadenar un ràpid creixement de les ciutats, especialment en les seves perifèries. Aquest panorama, propiciat per l'especulació urbanística, va comportar problemes com la manca d'infraestructures, altes densitats de població i mala qualitat de les edificacions. Aquest escenari es va instaurar en la Zona Norte i les conseqüències de tot el que ha comportat s'arrossegueu fins a l'actualitat, (fins aquí, exactament similar a l'escenari del context descrit en la ubicació que pren l'Ateneu). Ja que aquest espiral de decadència degut a les males condicions, és també el que caracteritza i es repeteix en els barris perifèrics de moltes ciutats d'Espanya. En la Zona Norte d'Alacant predomina població gitana, degut a les pròpies polítiques municipals de real·lotjament. En tots els barris de la Zona Norte es poden detectar característiques que denoten la necessitat de major intervenció i participació tant de l'administració com de col·lectius i teixits associatius o altres agents externs. L'escenari social evidència una pèrdua de cohesió i diversitat social. Les precarietats i carències generen fortes inseguretats econòmiques a la població de la zona. En els anys 70 existia major participació ciutadana i associativa, existia una forta lluita per l'ampliació de llibertats que des de llavors ha anat en decadència i ha perpetuat la falta d'equipaments i infraestructures amb la que es caracteritza la zona. Afegit a la sobre població, immigració i la relocalització de població gitana es descriu la zona com a context en risc d'exclusió i marginalitat. A més, en Alacant es considera la Zona Norte com a perillosa. On cada barri que la compona és una illa en la que s'ha adquirit una idiosincrasia pròpia, que ha separat cada barri entre ells de la Zona Norte. Tot plegat situa aquesta zona com a objecte fonamental pels propers anys, en el que caldrà integrar-la a Alacant i desenvolupar el seu potencial i el dels seus habitants.
Breu història i contextualització de l'aparició del projecte de	Amb el criteri de ser fidels a les particularitats de cada entitat, es respectarà el format particular que ofereix Donyet Ardit per explicar la trajectòria del seu projecte, utilitzant algunes de les pictografies amb les que recolzen i transmeten la seva història.

AÑO 1997

CORTINILLA MUSICAL...

Dos individuos se passen un objecte a una distància inusual. Un tercer decideix muntar un taller de malabars en la ciutat. Diversos joves s'apunten al taller de malabars d'aula oberta. Quan acaba, alguns decideixen continuar practicant malabars pel seu compte. Al final, s'organitzen i formen una associació. Una vegada organitzats com a associació, per a consolidar-se van necessitar ubicar-se en un espai. Aquest va ser l'origen de la seu, consolidant-ho com a espai de reunions, pràctica i emmagatzemant de circ. Poc a poc comença a unir-se més gent i es donen a conèixer més. Van fent-se espai en l'escenari alacantí amb passa-carrers, events, formacions, cursos, etc. Les trobades de circ organitzades per Donyet Ardit es van convertir en un esdeveniment clau per a la seva trajectòria. Els escenaris habituals per a les gales de circ sempre han estat el Paraninfo de la Universitat d'Alacant i el Teatre Arniches. Sempre s'han organitzat amb objectius benèfics, també per fer difusió del circ en la ciutat i per recaptar fons amb els que finançar els seus projectes. Des del 2003 al 2009 va ser la fase en la que Donyet Ardit es va fer conegut a Alacant. A més, es van organitzar anualment trobades nacionals de circ, les quals van comportar un impuls en el panorama nacional. A partir de 2008 l'associació va entrar en la fase de professionalització, en aquest període s'inaugura un dels primers espais professionals de circ a Alacant: el Disparate (projecte que actualment continua i es manté en evolució). Mica en mica els esdeveniments relacionats amb el circ social van anar guanyant terreny a la resta d'activitats. Això va ser a partir del 2011, en conseqüència de col·laborar amb el programa *Jovenes Solidarios de la Concejalía de Vivienda*, quan es posa en marxa el projecte de circ social en el barri Juan XXIII, de la zona Norte d'Alacant. A partir d'aquell moment els esforços de Donyet Ardit han anat orientats a establir un nou projecte de Circ social (o circ Socio-educatiu): teixint xarxes, fent formació de formadors i elaborant un programa pedagògic competent, per posar en marxa nous projectes de circ social a Donyet Ardit. L'any 2015 va ser clau per aquesta trajectòria, ja que es va consolidar la primera fase del projecte de circ socio-educatiu. A més, en novembre de 2015 Alacant va ser la seu de l'Assemblea general de la F.E.E.C.S.E., en la que el col·lectiu es va constituir com a Federació. Tret que va permetre a Donyet Ardit formar part de projectes Europeus de formació, intercanvi d'estudiants, beques d'ensenyament i invitacions a congressos de circ socioeducatiu, que organitzi algunes de les plataformes internacionals existents actualment. Altres esdeveniments importants en els últims anys són les trobades que s'han realitzat amb els alumn@s de Donyet Ardit en l'Ateneu Popular de Nou Barris de Barcelona, ja que és una de les escoles de circ social amb

	més recorregut del món.
Ideals de treball de Donyet Ardit	En Donyet Ardit aposten per no limitar-se a utilitzar el circ social en aquelles zones “complicades” o marginades de la comunitat. Sinó que defensen que la millor manera de potenciar la integració és, precisament, obrint-la a tota la ciutat. Recolzen la importància d’aportar valor a una zona a través del circ, i que aquest actuï com un Figura 1: representació pictogràfica extreta del projecte de Donyet Ardit, disponible també en: http://www.proyectodonyet.es/ tipus de persones amb ganes d’aprendre pugui gaudir d’ell, sense importar el seu origen o condició social. A nivell pictogràfic Donyet Ardit ho escenifica de la manera que es recull en la figura 1 d’aquest document.
GESTIÓ DONYET ARDIT	No s’ha pogut obtenir suficient informació que justifiqui o fonamenti les instàncies des de les que es realitza la gestió dels diferents projectes de circ social de Donyet Ardit. Del que sí queda constància és d’algunes de les subencions que han rebut i han permès finançar projectes de circ social. Ara bé, tant sols tenim palesa d’aquelles subencions que són esmentades en el document del projecte de Donyet Ardit. Algunes d’aquestes subencions provenen del Programa de Apoyo Escolar (PAE) és una subvenció pel curs de projectes per a la <i>Concejalía de Juventud del Centro 14</i>, el qual resta present en els instituts de la Comunitat. Per exemple, altres fonts de finançament utilitzades han estat amb el programa de <i>Concejalía de Vivienda Jóvenes Solidarios</i>, on van proposar de realitzar el finançament a partir de contraprestacions socials, oferint tallers de circ en el Centro Comunitario de Juan XXIII i en el IES Las Lomas (en aquest per treballar també les habilitats socials dins el programa d’Acompañamiento escolar). Aquesta iniciativa de finançament permet mantenir tallers i projectes de circ social sense dependre directament de que s’aprovin les subencions que exclusivament permeten el finançament d’aquests. Tot i que també van aconseguint mantenir subencions per seguir implementant tallers de circ social, de les quals no s’han obtingut prou evidències que confirmen d’on provenen aquestes subvencions. Cal però destacar, que dependre exclusivament de rebre subvencions de concursos o administracions públiques pot condicionar la possibilitat de seguir desenvolupant programes, projectes i tallers socials.

OBJECTIUS GENERALS DE DONYET ARDIT	Donyet Ardit defineix els objectius generals que integra el projecte de circ social que dia a dia es segueix desenvolupant i assentant en la zona. Precisament aquesta necessitat de consolidar-ho els porta a impulsar diferents accions per aconseguir disposar d'unes instal·lacions i un espai conjunt de treball en torn al circ. Una d'aquestes accions és la de definir i justificar el projecte socioeducatiu de circ social per presentar-ho a diferents instàncies administratives del territori fins a possibilitar aconseguir subvencions o acords que permetin gestionar la necessitat de consolidar un espai per a les diferents pràctiques de circ social regulars. Arrel d'aquesta concreció de projecte consoliden en aquest els següents objectius generals per a Donyet Ardit: - Fer possible la integració social del col·lectiu jove en situació desafavorida de la zona nord d'Alacant. - Promoure la cohesió entre els barris que formen la zona nord. - Integració de la zona nord en Alacant, visibilitzant el potencial de la zona. - Empoderar als veïns a través del circ, donant-los eines professionals i creatives.
---	--

Font d'elaboració pròpia, a partir de l'adaptació de documents i informacions facilitades per Donyet Ardit

	
Ubicació i context	Fonamentant-nos en la informació extreta de l'Observatori Socioambiental de Menorca (OBSAM, 2009) ens situem en un territori on el sector de ramaderies, conreus i indústries han estat sempre la font principal d'ocupació. Però amb l'actual increment de població en edat activa i la disminució de producció en aquests sectors (associades a l'augment de demanda en el sector del turisme) s'ha produït un augment important de població en atur. Així Menorca durant el s. XX, en només una dècada, ha passat a dedicar-se fonamentalment al sector terciari. Malgrat l'augment de feina en el sector terciari amb el turisme, aquesta és de caràcter temporal i reverteix en produir fortes inestabilitats econòmiques a les unitats familiars que depenen d'aquestes feines per garantir la seva existència. Així es pot copsar que en els darrers anys, en aquest context han augmenten de manera important els sectors de població més desafavorits (relacionats amb dificultats econòmiques, dificultats associades a les situacions migratòries, persones amb addiccions, etc.). Això s'explica vinculant-ho principalment a dos motius: l'augment de la població i l'increment del preu de l'habitatge, que també ha influenciat en afegir dificultats a les mancances d'estabilitat econòmica que segueix en augment entre la població. L'augment de

	població i la concentració de feina en el tercer sector ha influenciat en que la població es concentri majoritàriament en les dues ciutats principals (Maó i Menorca). Això ha anat provocant que les perifèries d'aquestes dues ciutats vagin creixent. Malgrat això, les vivendes de les perifèries no es caracteritzen per mancances d'infraestructura o salubritat, però sí que condiciona a què en les perifèries es situïn els sectors de població amb majors dificultats econòmiques. Ara bé, a diferència del que succeeix en les grans ciutats, en les perifèries no queden unes característiques de "gueto", que denotin de majors necessitats d'intervenció administrativa per pal·liar les conseqüències de fortes carències econòmiques o socials. El que succeeix, com en les grans ciutats, és que són les zones de les perifèries les que mostren un escenari socioeconòmic més afectat. Però es detecta una diferència fonamental amb la dinàmica pròpia de les ciutats i la de la illa de Menorca. En les grans ciutats és precisament la població d'aquestes perifèries la que per les característiques associades disposen d'un nombre molt menor de recursos i possibilitats de les que gaudir en comparació amb la resta de la població. En canvi en una illa com Menorca, és la major part de població la que disposa de menys recursos i possibilitats (econòmiques, laborals, formatives, educatives, d'oci i lleure, etc.) en comparació a la població de les grans ciutats de la península. Aquesta realitat quan es dona en els pobles es resol fàcilment apropant-se a ciutats més equipades i amb majors possibilitats amb qualsevol tipus de transport. Mentre que el fet de viure en una illa com Menorca repercuteix fortament en que les possibilitats d'accedir a altres llocs amb més oportunitats queden limitades. Això afegeix desavantatges i comporta que la població estigui molt més condicionada i limitada a l'hora d'ampliar recursos i possibilitats si no es disposa de prou ingressos econòmics que ho facilitin. En aquests escenaris sociodemogràfics en els que les possibilitats de les que gaudir són més limitades que en d'altres, juga un important paper ampliar el ventall de recursos metodològics de la població. Ampliant amb el circ i circ social tant les possibilitats d'oci i lleure, com les d'educació, formació, possibilitats laborals, econòmiques, d'emprenedoria,... es garanteix que tota aquella població que no té accés a la migració temporal per trobar nous recursos (a causa de les limitacions econòmiques) puguin igualment accedir a nous ventalls de possibilitats. Apropant directament a les seves zones noves oportunitats com el circ, i facilitant així, l'accés a noves oportunitats que apoderen a la població, al territori, a la transformació i millores que des d'aquests es poden impulsar.
Breu història i contextualització de l'aparició del projecte Acirkaos	Acirkaos és la vessant de circ social que pertany a l'Associació SonCirc. L'Associació sense ànim de lucre va ser creada a Ciutadella (Menorca) l'any 2010, aquesta promou el desenvolupament de les arts circenses, oferint un espai de referència per a la formació, assaig, la recerca i la creació. "Va ser a partir de la <i>I Trobada de circ social de Menorca</i> quan es va donar inici al projecte social i es va poder experimentar en primera persona el potencial del circ com a motor educatiu i transformador". Des d'aleshores es realitzen periòdicament trobades europees de circ social. L'any 2012, amb la <i>II trobada de Circ Social de Menorca</i> "Circ igualtat" es

	va consolidar la iniciativa, obtenint gran repercussió i acceptació a la illa de Menorca. D'aquesta acció formativa es va obtenir un document final amb conclusions relatives a com abordar la perspectiva de gènere en els tallers i espectacles de circ social. En la trobada es va elaborar un projecte de circ social que va ser implementat a Jordània amb èxit i va ser seleccionat posteriorment com a "bona pràctica" dins el programa Joventut en Acció per la EVE (plataforma virtual per a la difusió dels millors projectes dels programes europeus finançats per la DG d'Educació i Cultura de la Comissió Europea). A més de contribuir a consolidar la periodicitat amb la que es realitzen aquestes trobades, aquest procés va comportar que des de 2013 es comencessin a desenvolupar i consolidar diferents tallers inclusivament de circ social amb col·lectius considerats en risc social. Alguns d'aquestes tallers es destinen a joves, altres a discapacitats, a reclusos del centre penitenciari de Menorca, etc. Els membres de l'Associació SonCirc compten amb experiència en la creació i organització d'esdeveniments culturals, promoguts a Barcelona i Menorca des de l'any 2008 fins a l'actualitat.
Ideals de treball d'Acirkaos	"El vessant "Acirkaos Circ Social" és una proposta pedagògica integral que proposa descobrir el circ a través del joc, estimulant la fantasia, el desenvolupament d'habilitats físiques i les arts escèniques, sense oblidar l'educació en valors que es transmet i fomenta als nens, joves i adults en les nostres activitats." En l'escola de Circ Social defensen de manera explícita "la utilització del Circ com a eina educativa i de socialització ens permet la integració de grups vulnerables i la millora de determinades situacions de risc social." Per fer-ho, Acirkaos postula "Ens adaptem al canvi constant de les estructures, innovant i buscant noves formes organitzatives que ens permetin créixer de manera horitzontal i multiplicadora; sempre oberts a noves propostes de millora amb l'única finalitat d'afavorir el desenvolupament del circ en el seu àmbit professional, cultural i social."
GESTIÓ ACIRKAOS	Per poder gestionar els projectes de circ social, l'associació compta actualment amb la subvenció atorgada a través del <i>Programa Europeu Joventut en Acció</i>, el qual permet complementar els ingressos amb els que compta l'associació i garanteix el finançament dels projectes de circ social que es desenvolupen. Aquesta subvenció prové d'un programa de finançament europeu, que es concedeix des de 2013 per a subvencionar projectes d'educació, formació i esport destinats a joves. A més algunes trobades de circ social o projectes que desenvolupa compten amb ajuts provinents de l'Àrea Cultura del Consell Insular de Menorca i de la Fundació Guillem Cifre de Caixa Colònia. Aquestes són les fonts de gestió que s'han pogut conèixer de l'Associació SonCirc en la que es configura Acirkaos, si existeixen d'altres fonts de finançament no s'ha aconseguit obtenir evidències d'aquestes.

Font d'elaboració pròpia, a partir de l'adaptació de documents i informacions facilitades per Acirkaos. L'elaboració de ubicació i context es fonamenta en la documentació extreta de (OBSAM, 2009), disponible en el següent enllaç:

<http://www.obsam.cat/documents/informes/Context-socioeconomic-Menorca.pdf>

Participants

Els participants de la mostra seran un total de 9 professionals de les tres escoles de circ social en les que es fonamenta aquest estudi de cas. Com ja s'ha destacat, amb l'Ateneu existeix una llarga trajectòria de relació i participació pel que és el que requereix d'obtenir menys informació complementària a través de l'entrevista, pel que només s'entrevistarà a l'educador social de referència de l'entitat. El que s'ha procurat és garantir una equitat entre les entrevistes realitzades a formadors/es de circ social i a educadors/es socials de les escoles de circ social que s'estudien. A continuació es presentaran breument els trets més rellevants de les persones seleccionades per a les entrevistes, es detallarà la nomenclatura escurçada que s'emprarà amb cada un d'ells en l'anàlisi del contingut de les entrevistes i s'emmarcarà a cadascun en l'escola de circ social en la que treballen. Cal també recordar, que totes les entrevistes amb els professionals d'Acirkaos i Donyet Ardit han estat realitzades mitjançant correu electrònic, entès com a eina que ha permès sobrepassar les limitacions que comporta la distància territorial en la que s'ubiquen aquestes escoles de circ social. Totes les entrevistes realitzades el lector les pot consultar en ***l'Annex 5***.

✓ **ATENEU POPULAR DE NOU BARRIS:**

Jese (Antonio Alcantara): És l'educador social de l'Ateneu, porta 10 anys treballant a l'entitat, és un professional que porta molt temps treballant amb el circ social i amb entitats d'arreu del món, això permetrà obtenir una mirada més àmplia i tenir palesa de les tasques desenvolupa o creu que hauria de desenvolupar. Per referir-se a aquest agent en l'anàlisi de les entrevistes s'emprarà la nomenclatura següent: **(E. Ant)**.

➤ **DONYET ARDIT:**

Andrea: És formadora de circ social en Donyet Ardit, porta 13 anys col·laborant de forma voluntària en l'entitat, pel que podrà aportar una mirada que integri la trajectòria del desenvolupament i evolució de l'entitat. Al llarg del temps ha realitzat diverses tasques de caràcter molt diferent pel que serà un punt de vista contrastat. Per referir-se a aquest agent en l'anàlisi de les entrevistes s'emprarà la nomenclatura següent: **(E. And)**.

Fede: És formador de circ social en Donyet Ardit, porta 16 anys treballant amb l'entitat. Va ser el representant de l'entitat al inici dels diferents projectes d'intercanvi internacional i creació de xarxes que s'han anat desenvolupant en Donyet Ardit. Ha desenvolupat funcions de vocal de l'entitat participant en les jornades de creació i desenvolupament de la F.E.E.C.S.E. Treballa amb diversos projectes de circ social i és membre de la comissió de comunicació i formació de l'entitat. El seu punt de vista podrà integrar l'evolució de l'entitat i del desenvolupament de projectes de creació de xarxes internacionals i nacionals entre les escoles de circ social. Per referir-se a aquest agent en l'anàlisi de les entrevistes s'emprarà la nomenclatura següent: **(E. Fed)**.

Miki: És un jove voluntari que desenvolupa tasques de formador de circ social en Donyet Ardit des de fa tres anys. El seu punt de vista aportarà la visió de la dinàmica actual de l'entitat sense les influències d'haver viscut tota la trajectòria d'evolució. Serà interessant conèixer el discurs d'un formador de circ social que s'inicia en aquest àmbit d'actuació. Per referir-se a aquest agent en l'anàlisi de les entrevistes s'emprarà la nomenclatura següent: **(E. Fed)**.

Estibaliz: És una futura educadora social que en Donyet Ardit desenvolupa el rol associat a l'educadora social de l'entitat, porta 5 anys treballant en l'entitat. Aportarà la seva opinió sobre el circ social, l'educador social i el formador de circ social des del rol d'educadora que desenvolupa en Donyet Ardit. Per referir-se a aquest agent en l'anàlisi de les entrevistes s'emprarà la nomenclatura següent: **(E. Esti)**.

Nuria: És infermera i antropòloga social i cultural però desenvolupa el rol d'educadora social en Donyet Ardit des de fa 5 anys. Coordina i desenvolupa diferents projectes, de manera que també podrà aportar la seva opinió del circ social, l'educador/a social i el formador de circ social. Per referir-se a aquest agent en l'anàlisi de les entrevistes s'emprarà la nomenclatura següent: **(E. Nur)**.

Tania: És educadora social i des de fa 3 anys desenvolupa un rol associat a aquest perfil en Donyet Ardit. Desenvolupa tasques de gestió i d'intervenció directa en alguns projectes de circ social de l'entitat pel que també permetrà aproximar-se a la seva opinió del circ social, l'educador/a social i el formador de circ social des d'una mirada que porta poc temps de trajectòria en aquest àmbit i entitat. Per referir-se a aquest agent en l'anàlisi de les entrevistes s'emprarà la nomenclatura següent: **(E. Tan)**.

✓ **ACIRKAOS:**

Anna: És l'educadora social de Acirkaos, porta 5 anys treballant a l'entitat, és una professional que porta molt temps treballant amb el circ social i vinculant-se amb entitats d'arreu del món per oferir major desenvolupament al projecte de Acirkaos. Això permetrà obtenir una mirada més ampliada i contrastada en torn al paper de l'educador/a social en altres entitats de circ social en fases inicials de desenvolupament i saber de prop quines tasques desenvolupa o creu que hauria de desenvolupar, tot posant-ho en contrast amb les altres realitats de circ social a les que s'apropa la investigació. Aquesta situació ha estat per salvar les dificultats que representava anar a Menorca a realitzar les entrevistes. Per referir-se a aquest agent en l'anàlisi de les entrevistes s'emprarà la nomenclatura següent: **(E. Ann)**.

Laura: formadora de circ social des de fa 4 anys en Acirkaos. Treballa en diferents projectes de circ i circ social de l'entitat, tret que permetrà aprofundir envers les diferències de les dues vessants del circ des del punt de vista d'aquesta formadora de circ social. Aquesta situació ha estat per salvar les dificultats que representava anar a Menorca a realitzar les entrevistes. Per referir-se a aquest agent en l'anàlisi de les entrevistes s'emprarà la nomenclatura següent: **(E. Lau)**.

